

PERSBERICHT

11 OKTOBER 2024

Verslag aan het federale parlement: Jaarlijkse taks op de effectenrekeningen - Beheer door de fiscale administratie

In zijn verslag aan het federale parlement over de jaarlijkse taks op de effectenrekeningen (JTER) wijst het Rekenhof op een aantal belangrijke moeilijkheden bij de toepassing van deze complexe wetgeving. Het benadrukt daarbij ook het belang voor de fiscale administratie (de Algemene Administratie van de Fiscaliteit, AAFisc) om over betrouwbare meetinstrumenten te beschikken om de resultaten van de effectentaks op te volgen en te analyseren.

Met de invoering van een jaarlijkse taks op effectenrekeningen ('JTER') in februari 2021 ondernam de wetgever een nieuwe poging om een belasting te heffen op effectenrekeningen, nadat het Grondwettelijk Hof in oktober 2019 de wet tot invoering van een dergelijke taks had vernietigd. Effectenrekeningen zijn belastbaar aan een tarief van 0,15 % voor zover ze een gemiddelde waarde hebben van meer dan 1 miljoen euro.

Het Rekenhof onderzocht of de fiscus de correcte toepassing van deze JTER effectief en efficiënt kan controleren en of de initieel geraamde opbrengsten van deze taks ook worden gehaald.

Bij gebrek aan een duidelijk wettelijk kader, wijst het Rekenhof op een aantal belangrijke moeilijkheden waardoor zich in de praktijk nog vaak problemen voordoen, zowel bij de toepassing van de wetgeving als bij de uitvoering van de controles.

Wetgeving

Er bestaat nog steeds onduidelijkheid over de definitie zelf van het begrip 'effectenrekening' of over zogenaamde 'geldsubrekeningen' (geldrekeningen die zijn gekoppeld aan effectenrekeningen). Bovendien kan de JTER gemakkelijk worden ontweken via de creatie van nulwaarden op referentietijdstippen en via het spreiden of splitsen van effectenrekeningen (om onder de belastbare drempel van 1 miljoen euro te blijven). Dit geldt ook voor de omzettingen van belastbare effecten naar effecten op naam, die niet op een effectenrekening worden aangehouden en waarop de JTER niet (langer) van toepassing is. Ook fondsen die werken met aandelenregisters vormen een eenvoudig alternatief voor een (persoonlijke) effectenrekening die aan de JTER onderworpen is.

In al deze situaties moet de fiscus een mogelijk fiscaal misbruik aantonen, maar hij beschikt slechts over beperkte controlemiddelen om eventueel misbruik op te sporen. Zo heeft hij geen algemene toegang tot het centraal aanspreekpunt bij de Nationale Bank om

bijvoorbeeld splitsingen van rekeningen op te sporen. Er bestaat evenmin een centraal register van op naam geplaatste effecten.

Het Rekenhof acht het dan ook aangewezen te onderzoeken of er nieuwe specifieke antimisbruikbepalingen kunnen worden ingevoerd in de vorm van een weerlegbaar vermoeden, waarbij de belastingplichtige achteraf steeds de mogelijkheid heeft eventuele niet-fiscale motieven in te roepen en de teruggave van de JTER te vragen.

Controle op de toepassing van de JTER

De aangifte van de JTER gebeurt ofwel door financiële tussenpersonen (bv. banken), ofwel door de titularissen van de effectenrekeningen zelf. Voor de financiële tussenpersonen heeft de fiscale administratie een controleaanpak uitgewerkt waarbij de internebeheersingsprocessen worden beoordeeld op de correcte inhouding van de effectentaks. Het Rekenhof beschouwt deze procesmatige controleaanpak als een goede praktijk. De fiscus krijgt de mogelijkheid eventuele pijnpunten te identificeren en gerichtere controles uit te voeren.

Het Rekenhof stelt vast dat er (nog) geen controles gebeuren op de titularissen die zelf hun JTER-aangifte moeten indienen. Daardoor bestaat er een belangrijk risico op niet-indiening. Het betreft hier hoofdzakelijk buitenlandse effectenrekeningen, waarvoor de buitenlandse tussenpersoon de taks niet automatisch (of vrijwillig) inhoudt. Gelet op de automatische gegevensuitwisseling beveelt het Rekenhof dan ook aan een vergelijking te maken tussen de ontvangen inlichtingen over buitenlandse rekeningen met een saldo hoger dan 1 miljoen euro en de JTER-aangiften die door de titularissen zelf worden ingediend.

Systematische controles om na te gaan of de JTER is verschuldigd, gebeurden nog niet. Wel controleerde de fiscus de aanvragen tot teruggave van teveel betaalde JTER. Die controle was aanvankelijk versnipperd over verschillende diensten van de AAFisc, wat een belangrijk risico op foutieve of dubbele terugbetaling inhield. Naar aanleiding van de audit van het Rekenhof werd de behandeling van deze teruggavedossiers uiteindelijk volledig gecentraliseerd bij de Dienst Diverse Taksen van de administratie Grote Ondernemingen van de AAFisc, wat moet leiden tot zo eenvormig mogelijk beslissingen.

Opbrengst en evaluatie van de JTER

Het Rekenhof stelt vast dat de opbrengst van de effectentaks tijdens de laatste drie referentieperiodes duidelijk daalt, van 470 miljoen euro in de eerste referentieperiode naar (voorlopig) 395 miljoen euro en 362 miljoen euro in de tweede en derde referentieperiode. Een grondige evaluatie van deze opbrengsten is momenteel niet mogelijk aangezien de JTER-aangiften niet digitaal kunnen worden ingediend. Bovendien worden niet alle gegevens van deze aangiften systematisch opgenomen in de administratieve toepassing FIRST, die in eerste instantie bedoeld is om de inning van deze taks te verzekeren. Hierdoor is een doelmatige risicoanalyse en een grondige evaluatie en monitoring van de JTER uitgesloten.

Uit statistieken van de Nationale Bank van de laatste tien jaar blijkt nochtans dat het financiële vermogen van zowel particulieren als niet-financiële vennootschappen over het algemeen stijgt. Los van eventuele beursschommelingen zou de opbrengst van de JTER dus op hetzelfde peil moeten blijven of zelfs toenemen. Het Rekenhof benadrukt dan ook het

belang van betrouwbare meetinstrumenten om de resultaten van de JTER verder op te volgen en te analyseren.

In zijn reactie op het auditverslag gaat de minister van Financiën in op de vaststelling dat een grondige evaluatie van de JTER momenteel niet mogelijk is aangezien de JTER-aangifte niet digitaal kan worden ingediend. Hij wijst erop dat het parlement tijdens de vorige legislatuur, op zijn voorstel, de digitalisering van alle aangiften uit het Wetboek Diverse Rechten en Taksen (WDRT) heeft goedgekeurd en dat deze digitalisering ten laatste op 1 januari 2028 in werking zal treden, en wellicht vroeger.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Jaarlijkse taks op de effectenrekeningen – Beheer door de fiscale administratie* werd aan het federale parlement bezorgd. Het verslag, de samenvatting en dit persbericht zijn beschikbaar op rekenhof.be.